

Centre Catòlic

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carrer de la Creu, 24-26
Alçada: 326

Coordenades:

Latitud: 41.86407
Longitud: 1.87578
UTM Est (X): 406696
UTM Nord (Y): 4635295

Classificació

Número de fitxa 08018 - 274
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Any 1898
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Edifici semiabandonat. Algunes de les últimes intervencions l'han malmès i n'han desfigurat la coherència formal.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari IPA 16264
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 6755429DG0365N0001OJ
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dg., 11/12/2022 - 10:36

Descripció

Edifici que havia estat la seu del Centre Catòlic o Centre Parroquial i que està format per una nau allargassada en la qual es distingeixen dos espais diferenciats: la part sud, que té dues plantes més un nivell semisoterrani, és on hi havia el cafè i els locals socials, mentre que la part nord acollia la sala de teatre. La planta de l'edifici és força irregular, ja que fa cantonada amb el carrer del Castell i, per aquesta part oriental, té adossats uns patis. Les parts més característiques són la façana frontal, que fa xamfrà entre els dos carrers i és per on s'accedia al cafè, i la façana lateral del carrer de la Creu, per on s'accedia a la sala de teatre. La façana que dona al carrer Castell no té cap rellevància arquitectònica.

La façana frontal és coronada per un característic pinyol o acroteri de forma escalonada i perfilat amb maó. A la part central hi destaca un balcó corregut de dues portes i amb barana de ferro forjat, mentre que a la planta baixa hi ha la porta per on abans s'accedia al cafè i una finestra. Aquestes obertures s'han remodelat i han perdut les fusteries originàries.

La façana del carrer de la Creu en el tram corresponent a l'antiga sala de teatre respon a un tipus de construcció molt propi de finals del segle XIX, influït per l'arquitectura fabril. Es caracteritza per un ritme de quatre grans finestrals rematats amb punt rodó i perfilats amb maó, els quals estan protegits amb reixes de ferro. Seguint el mateix ritme, al sud hi trobem l'obertura corresponent al portal principal. Al nord hi ha una porta més petita per on s'accedia a l'escenari. Recentment, dues de les obertures han estat mutilades i s'hi han habilitat portes rectangulars més amples en una intervenció que desfigura en bona mesura la composició i la coherència formal d'aquesta façana.

Observacions:

Altres denominacions: Cafè del Centre (fitxa IPA), Centre Parroquial

A la reixa del portal de la façana oest: Año 1898

Història

Aquest edifici havia estat la seu del Centre Catòlic, entitat de caire tradicionalista i religiós que, des de finals del segle XIX, va ser hegemònica en la vida associativa de Balsareny. Més endavant va tenir com a contrapunt el Centre Instructiu i Recreatiu (popularment, el Casino), de tendència republicana i laica.

L'entitat va ser fundada l'any 1885 amb el nom oficial de Centro Moral, Instructivo, Recreativo y Hermandad de San José y San Luís de Gonzaga. Els estatuts foren aprovats el 1886, i l'edifici s'hauria construït una mica més tard, l'any 1898, segons informa la inscripció d'una reixa del portal. A través d'aquesta entitat la parròquia aglutinava un seguit d'activitats culturals i folklòriques entre les que va destacar el grup de teatre i el cant coral. El grup de teatre va tenir una forta activitat des de 1905. Entre moltes altres representacions s'hi feien els Pastorets. Cal dir que en aquell temps en els locals catòlics les noies no hi podien fer teatre, i els papers femenins els havien de fer nois joves. El grup de teatre del Casino, en canvi, incloïa les noies. L'activitat teatral al centre es va mantenir d'una manera o altra fins a finals de la dècada de 1960.

Pel que fa a la coral, ja existia el 1883 i s'anomenava Cor de Sant Josep. El va dirigir el músic Marc Calmet, que el 1905 portava també el Cor de les Filles de Maria. El 1908 funcionava també un quartet de corda del Centre Parroquial, així com una orquestra, que dirigia Marc Gras. El 1918 es va crear un orfeó

que només va durar dos anys (Serra; Carreté, 2005: 120).

Durant els primers decennis del segle XX, en els seus millors temps el Centre Catòlic funcionà com a cafè, teatre i cinema. Durant la Guerra Civil fou confiscat per la CNT/FAI. A la postguerra la seva entitat rival, el Casino, fou clausurada i durant molts anys va quedar com a única entitat de caràcter lúdic que funcionava al poble de Balsareny. La propietat era de l'església, i l'entitat quedava sota el domini del rector. Es va mantenir fins a finals de la dècada de 1970, quan el bisbat va vendre l'immoble a particulars.

Posteriorment ha funcionat com a bar (Cafè del Centre), que ha passat per diferents propietaris. La sala de teatre s'utilitzà com a magatzem, i les instal·lacions del primer pis es van habilitar com a habitatge. Antigament, a dalt hi havia les cabines del Cine Centro o cine Condal. La sala de teatre i cinema, situada a la planta baixa, disposava de platea i galliner. L'escenari era al costat nord (Carreté, 2010: 219).

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon (1995). *Balsareny a principi de segle*. Cercle Cultural de Balsareny; Ajuntament de Balsareny, p. 98-104

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 31-33, 65.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 219, 369.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 120.

